

Lietuvos kultūros tyrimų instituto pažangos strategija

Vilnius,
2025-03-04

Lietuvos kultūros tyrimų instituto pažangos strategija parengta atsižvelgiant į 2023 m. atlikto ekspertinio palyginamojo vertinimo išvadas, Instituto doktorantūros programų vertinimo išvadas, Instituto strateginio veiklos plano įgyvendinimo rezultatus, kasmetinio formalaus vertinimo rezultatus, instituto mokslinių tyrimų plano vykdymo rezultatus, diskusijų instituto Direkcijoje bei diskusijos su Instituto doktorantais rezultatus.

LKTI stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė

Stiprybės

- Aukšta (kai kuriose srityse – aukščiausia Lietuvoje) mokslininkų kvalifikacija
- Nacionaliniu mastu didžiausias įdirbis atskirose mokslinių tyrimų srityse (pvz. sakralinis menas, Lietuvos filosofijos istorija, Baltų kultūros tyrimai, komparatyvistiniai kultūros tyrimai etc.).
- Platus vykdomų mokslo sričių ir temų spektras.
- Unikaliais ilgamečiais tyrimais paremtos daugiatomių leidinių serijos.
- Ženklus ir pripažįstamas instituto visuomeninis vaidmuo, jo mokslininkams dalyvaujant viešosiose diskusijose įvairiais visuomenei aktualiais klausimais.
- Solidi leidybinė bazė, užtikrinanti galimybes išleisti aukštos kokybės mokslines publikacijas
- Optimali infrastuktūra, neseniai atnaujinta IT bazė.
- Didžiąja dalimi viešai prieinamos instituto periodinių leidinių publikacijos.

Silpnybės

- Instituto periodiniai leidiniai nėra pakankamai žinomi tarptautiniu mastu.
- Nepakankamai išnaudojamos skaitmeninės technologijos ir socialiniai tinklai Instituto komunikacijai su visuomene bei mokslinių tyrimų rezultatų sklaidai.
- Sąlygiškai mažai jaunų mokslininkų.
- Sąlygiškai menkas vykdomų tyrimų tarptautinis matomumas.
- Institutas stokoja finansinių, teisinių bei administracinių išteklių dalyvauti stambiuose tarptautiniuose projektuose, pvz. finansuojamus ES „Horizonto“ programos.

Galimybės

- Intensyvesnė mokslinių tyrimų sklaida tarptautiniu mastu panaudojant šiuolaikines IT technologijas.

- Didesnis instituto periodinių leidinių žinomumas tarptautiniu mastu juos įtraukiant į tarptautines duomenų bazines, padidinant publikacijų anglų kalba kiekį ir įtraukus daugiau autorių iš užsienio.
- Aktyvesnis instituto mokslininkų dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose vykstant į tarptautines konferencijas, seminarus bei jungiantis nuotoliniu būdu.
- Organizuojama daugiau tarptautinių mokslinių konferencijų, seminarų, dirbtuvių.
- Vykdoma daugiau tarpdisciplininių ir tarptautinių projektų, kuriuose galėtų dalyvauti daugiau įvairias mokslo sritis atstovaujančių instituto mokslininkų.
- Didinamas Instituto visuomeninis vaidmuo jo mokslininkams aktyviau įsitraukiant į viešas diskusijas kultūros politikos, globalizacijos bei geopolitinių iššūkių temomis, rengiami su kultūros tyrimais susiję kultūros renginiai (parodos, koncertai, etc.), arba juose dalyvaujama.
- Pritraukiama daugiau jaunų perspektyvių mokslininkų.

Grėsmės

- Tarptautiškumo stoka apsunkina instituto integraciją į Europos mokslinių tyrimų erdvę, galimybes operatyviai reaguoti į Europos ir pasaulio mokslinių tyrimų aktualijas, efektyviai reflektuoti naujus geopolitinius, socialinius, ekonominius ir kultūrinius iššūkius.
- Vis labiau poliarizuojantis visuomenei įvairiais jai aktualiais klausimais argumentais ir faktais pagrįstas mokslininkų balsas viešose diskusijose vis mažiau girdimas ir vertinamas, tokiu būdu mažėja Instituto visuomeninis vaidmuo.
- Geopolitinės situacijos raida įtakojama karo Ukrainoje apsunkina lituanistinio prioriteto įgyvendinimą mokslinių tyrimų srityje.
- Santykinis jaunų mokslininkų kiekio mažėjimas gresia stagnacija, mokslinės veiklos perspektyvų menkimu.

Strateginė analizė

Lietuvos kultūros tyrimų institutas yra viena iš lituanistinių prioritetą įgyvendinančių mokslo institucijų, turinčių ypatingos svarbos statusą. Institutas garsėja aukštos kvalifikacijos mokslininkais, kurie vykdo neretai unikalius, ilgamečius, itin plataus spektro mokslo sričių ir temų mokslinius tyrimus. Institutas leidžia daugiatomių leidinių serijas, skirtas įvairių kultūros ir meno sričių istorijos tyrinėjimams, solidi leidybinė bazė užtikrina jo aukštą mokslinių leidinių kokybę. Instituto mokslininkai kviečiami į viešas diskusijas įvairiais visuomenei aktualiais klausimais, taip pagrindžia Instituto visuomeninį vaidmenį skatinant kritinį mąstymą, racionaliais argumentais ir faktais pagrįstą aktualijų refleksiją. Šios Instituto stiprybės parodo jo gebėjimą vykdyti aukščiausio lygio ilgalaikius mokslinius Lietuvos kultūros tyrimus ir sudaro sąlygas išvengti galimų grėsmių susijusių su galima sąlygiška jo stagnacija ir izoliacija nepakankamai integruojantis į Europos mokslinių tyrimų erdvę.

Siekiant efektyvesnės integracijos į Europos mokslinių tyrimų erdvę, būtina sustiprinti instituto pastangas būti žinomam tarptautiniu mastu. Tam būtina efektyviau panaudoti esančias IT technologijas vykdant tarptautinę mokslinių tyrimų rezultatų sklaidą, pasiekti, kad instituto periodiniai leidiniai būtų įtraukti į tarptautines duomenų bazes, kad juose būtų daugiau publikacijų anglų kalba ir parengtų užsienio autorių. Taip pat būtina sudaryti geresnes sąlygas instituto mokslininkams dalyvauti tarptautiniuose mokslo renginiuose užsienyje ir daug jų organizuoti Lietuvoje. Institutas turėtų išnaudoti savo multidiscipliniškumą ir vykdyti daugiau tarpsektorinių projektų tapdamas plataus bendradarbiavimo su kitomis, labiau specializuotomis mokslinių tyrimų institucijomis, platforma. Institutas turėtų skatinti mokslininkus aktyviau dalyvauti tarptautiniuose projektuose, plėsti tinklaveiką ir sukurti daugiau galimybių institutui prisijungti prie stambesnių tarptautinių projektų, pvz. finansuojamų ES. Ypač aktualus jaunų perspektyvių mokslininkų įtraukimas į Instituto veiklą, galintis padėti išvengti jo stagnacijos ir izoliacijos.

Nors viešoji erdvė pastaruoju metu sparčiai fragmentuojasi, diskusijos tarp skirtingų pozicijų neretai tampa neįmanomos, tačiau tai ne tik nenuvertina, bet priešingai tik pabrėžia kritinio mąstymo svarbą viešojo erdvėje, argumentais ir faktais pagrįstos diskusijos vertę puoselėjant demokratijos ir žodžio laisvės vertybes. Dėl to Instituto visuomeninis vaidmuo išlieka svarbus, nors efektyviam jo įgyvendinimui gali kilti nauji iššūkiai.

Geopolitinės situacijos raida įtakojama karo Ukrainoje apsunkina lituanistinio prioriteto įgyvendinimą mokslinių tyrimų srityje. Nepaisant šios grėsmės, besitęsiančio karo stebėjimo patirtis parodė, jog nacionalinės kultūros refleksija sustiprina valstybės ir visuomenės motyvaciją ginti savo tapatumą, savo teritorijos integralumą ir demokratinę santvarką. Dėl šios priežasties Instituto misija vykdyti Lietuvos kultūros tyrimus bei skleisti šių tyrimų rezultatus visuomenėje turi išlikti nacionaliniu prioritetu.

Strateginis tikslas

Siekti, kad 2028 m. numatomo LKTI ekspertinio palyginamojo vertinimo rezultatai siektų ne mažesnius, negu žemiau nurodyta, balus

LKTI ekspertinis palyginamasis vertinimas 2018, 2023, 2028 metais

Vertinimo sritis	Mokslinių tyrimų sritis	Balas 2018	Balas 2023	Siektinas balas 2028	Siektino balo 2028 išaiškinimas
MTEP veiklos kokybė	Menotyra	3	3,5	4	Vertinamasis vienetas yra stiprus tarptautiniu mastu. Vykdomi moksliniai tyrimai yra aukšto lygio ir pripažinti tarptautiniu mastu.
MTEP veiklos kokybė	Filosofija	3	3,5	4	Vertinamasis vienetas yra stiprus tarptautiniu mastu. Vykdomi moksliniai tyrimai yra aukšto lygio ir pripažinti tarptautiniu mastu.
MTEP veiklos kokybė	Istorija ir archeologija	3	3	3,5	Vykdomi moksliniai tyrimai yra aukšto lygio ir pripažinti nacionaliniu mastu.
MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis		3	3	4	Vertinamasis vienetas vykdo labai svarbius mokslinius tyrimus ir yra labai svarbus partneris MTEP klausimais už akademinės bendruomenės ribų.
MTEP veiklos perspektyvumas		3	2,5	3,5	Vertinamojo vieneto žmonių ištekliai, veiklos organizavimas ir infrastruktūra artimiausių 5 metų laikotarpiu, atsižvelgiant į dabartinius rezultatus, užtikrins sąlygas labai geriems vertinamojo vieneto veiklos rezultatams.

Strateginiai uždaviniai ir priemonės

1. Didinti mokslinių tyrimų **tarptautiškumą**, siekti platesnio jų tarptautinio pripažinimo.
 - 1.1 Skatinti mokslininkų ir doktorantų veiklos tarptautiškumą finansuojant jų stažuotes ir dalyvavimą tarptautinėse konferencijose užsienyje.
 - 1.2 Skatinti mokslininkų ir doktorantų dalyvavimą tarptautinėse organizacijose, jų rengiamuose renginiuose.
 - 1.3 Pasiiekti, kad visi LKTI moksliniai periodiniai leidiniai būtų įtraukti į tarptautines duomenų bases.
 - 1.4 Derinti teminių leidinių rengimą ir leidimą su tarptautinių konferencijų, seminarų organizavimą į juos įtraukiant kuo daugiau užsienio mokslininkų.

2. Didinti MTEP veiklos ekonominę ir socialinę poveikį plečiant mokslinių tyrimų **sklaidą**, laisvą prieigą prie disponuojamų **išteklų**, plečiant **partnerių** tinklą (taip pat ir už akademinės bendruomenės ribų).
 - 2.1 Atnaujinti LKTI komunikacijos strategiją, pasiekti aktyvesnės, nuoseklesnės ir sistemiškesnės informacijos apie LKTI veiklą ir jos rezultatus sklaidos.
 - 2.2 Sukurti ir užtikrinti laisvą prieigą prie LKTI disponuojamų išteklių duomenų bazių (Sakralinio meno paveldo ir Lietuvos filosofijos istorijos).
 - 2.3 Plėsti LKTI nacionalinių ir užsienio partnerių tinklą sudarant dvišalius bendradarbiavimo susitarimus.

3. Pritraukti daugiau **jaunų** perspektyvių mokslininkų atnaujinus LKTI **doktorantūros** programų vykdymo procesus, sudarius palankias administracines ir infrastruktūrines sąlygas mokslininkų **projektinei** veiklai plėtoti.
 - 3.1 Kartu su LKTI doktorantūros komitetais parengti priemonių planus, užtikrinančius doktorantūros efektyvumo didinimą.
 - 3.2 Reformuoti doktorantūros proceso administravimą LKTI atsižvelgiant į doktorantūros programų vertinimo išvadas bei diskusijos su doktorantais rezultatus.
 - 3.3 Sukurti pagalbos mokslininkams vykdant projektinę veiklą sistemą.